

รู้ให้ทัน ต้องเข้าใจ LPG

อีกด้านหนึ่งของเหรียญ ว่าด้วยสิทธิ และหน้าที่
ของคนรักพลังงาน

คำนำ

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับก๊าซ NGV และ LPG ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน และเป็นประเด็นโต้แย้งในด้านการกำหนดราคามาโดยตลอด

เชื้อเพลิงทั้งสองชนิด แม้จะมีคุณสมบัติเป็นก๊าซ แต่ก็มีคุณสมบัติแตกต่างกันอย่างมากในด้านข้อจำกัดการใช้งาน การรู้เท่าทันจึงควรศึกษาคุณสมบัติที่แตกต่างเสียก่อน เพื่อที่จะสามารถตัดสินใจเลือกใช้งานได้อย่างถูกวิธี และมีความปลอดภัยสูงสุด

ในปัจจุบันนี้ คนไทยสามารถเข้าถึงเชื้อเพลิงเหล่านี้ได้สะดวกขึ้น แต่ก็ควรรับรู้ไว้ด้วยว่า เบื้องหลังนั้นมีรายละเอียดขั้นตอนการจัดซื้อจัดหาที่ซับซ้อน อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนสูงมาก แต่ที่น่าภาคภูมิใจก็คือ ตลอด 3 ทศวรรษที่ผ่านมา สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงของคนไทยเอง

ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องตระหนักร่วมกันว่า แม้ก๊าซธรรมชาติบางส่วนจะเป็นของเราเอง ชูตเจาะขึ้นมาจากอ่าวไทย แต่ก็เป็นที่มียู่อจำกัด และกำลังจะหมดไป ด้วยเหตุนี้ ผู้มีหน้าที่จัดหาจึงต้องกำหนดวิธีบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อสามารถรองรับการใช้งานได้อย่างยาวนาน ขณะเดียวกัน ก็เป็นหน้าที่ของเราคนไทยทุกคนที่จะต้องใช้อย่างประหยัด และรู้คุณค่าเพื่อให้มีพอใช้ไปถึงลูกหลานในอนาคต

จัดพิมพ์ครั้งแรก: กันยายน 2555

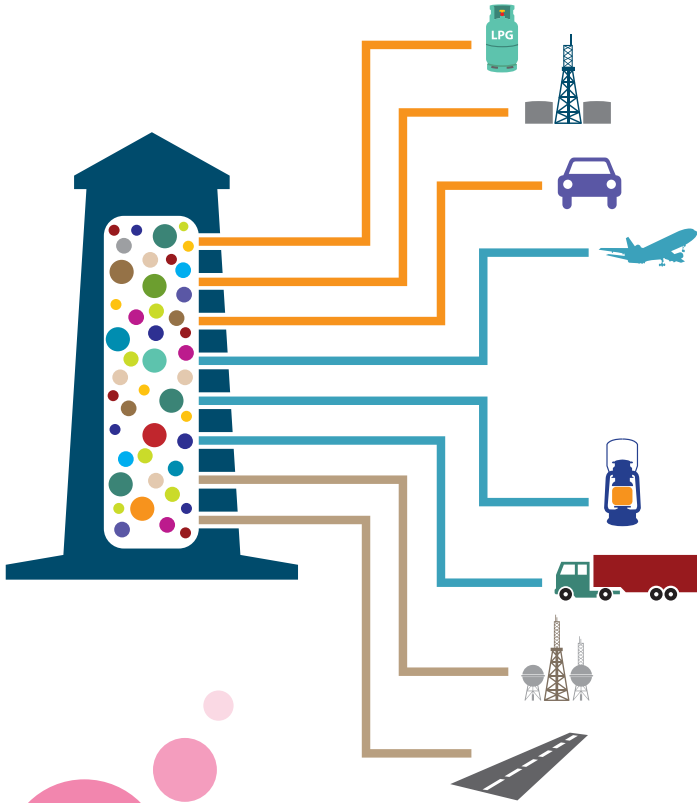
สารบัญ

มารู้จัก LPG ให้ถึถ้วนกันก่อน	5
LPG คือ พลังครึ่งบกครึ่งน้ำ	11
เรื่องวุ่นๆ ของ LPG	17
การชดเชย ราคา LPG และปัญหาไม่สิ้นสุด	27
เรื่องวุ่นๆ งงๆ ของการส่งออกและโอเปค	31
เบื้องหลังความยุ่งเหยิงด้านราคาของ LPG	39
ทางออกที่น่าจะดีที่สุดสำหรับทุกฝ่ายควรจะเป็นอย่างไร	47
ผิดด้วยหรือที่ (รถ) ฉันจะรัก LPG ต่อไป	55

มารู้จัก LPG ให้ทั่วถ้วนกันก่อน

การกลั่น
น้ำมัน

ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า LPG กับ NGV นั้น

แม้จะมีสถานะเป็นก๊าซเหมือนกัน

แต่การใช้งานก็มีความแตกต่างกันอยู่ไม่น้อยในรายละเอียด

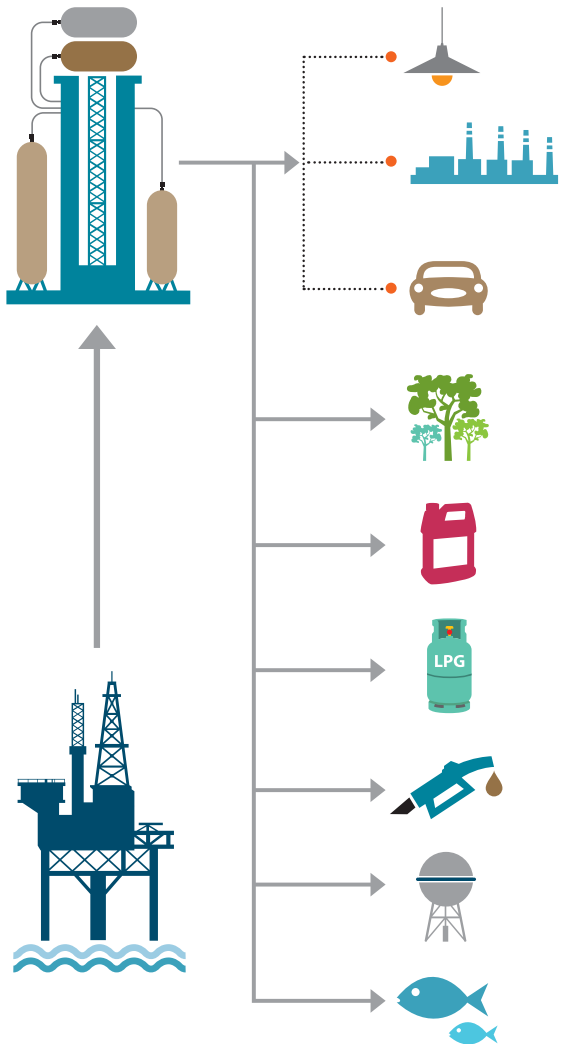
LPG หรือ ปิโตรเลียมเหลว คือ ก๊าซบิวเทน หรือบิวเทนผสมโพรเพน

NGV รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ก๊าซธรรมชาติเต็มรถยนต์” นั้น คือ ก๊าซมีเทน

การได้มาของก๊าซ LPG ก็เหมือนน้ำมันเชื้อเพลิงอื่นๆ คือ

ได้จากกระบวนการกลั่นน้ำมัน หรือการแยกก๊าซธรรมชาติ

ในขั้นตอนการกลั่นน้ำมัน หลักการง่ายๆ ก็คือ นำน้ำมันดิบมาให้ความร้อน
เชื้อเพลิงก็จะถูกแยกออกไปตามจุดเดือด ก๊าซ LPG เป็นน้ำมันชนิดเบา จะแยก
ออกมาก่อน และเรียงไปตามลำดับจุดเดือดตามมาด้วยแก๊สโซลีนผสมจากเบาไป
หากกลางก็จะได้น้ำมัน Jet น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล และต่อมาน้ำมันชนิดหนักก็คือ
น้ำมันเตา งามะตอย ก็จะออกมาตอนท้ายสุด

แต่ถ้ามาอีกสายหนึ่งตามท่อส่งก๊าซธรรมชาติ
เมื่อนำไปผ่านโรงแยกก๊าซ ก็จะได้ผลผลิตออกมาตามลำดับเรียกว่า

- C₁** ก๊าซมีเทนส่งตามท่อไปเป็นเชื้อเพลิงให้กับโรงไฟฟ้า
และโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งเติมรถยนต์
- C₂** ก๊าซอีเทน ใช้ในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
- C₃** ก๊าซโพรเพน ใช้ในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
- C₄** ก๊าซบิวเทน ผสมกับ C₃ เป็นปิโตรเลียมเหลว
- C₅** ก๊าซไฮลีนธรรมชาติ นำไปกลั่นเป็นน้ำมัน
หรือใช้ในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
- CO₂** คาร์บอนไดออกไซด์ หรือน้ำแข็งแห้งใช้ในอุตสาหกรรมถนอมอาหาร

LPG นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง

และเป็นเชื้อเพลิงที่เผาไหม้หมดจด ให้พลังงานความร้อน เมื่อนำมาให้ความเย็นที่ลบ 50 องศาเซลเซียส ก็จะเปลี่ยนสถานะไปอยู่ในรูปของเหลว สามารถอัดลงถังเก็บด้วยแรงดันไม่มากนัก คือ 100 - 130 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว (PSI) ทำการขนส่งไปขายตามบ้านได้สะดวก

แต่จะนับว่าเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงชั้นดี ก็ยังไม่สะดวกปากเพราะมีข้อจำกัดอยู่เหมือนกัน ก็ LPG นั้นหนักกว่าอากาศ หากเกิดรั่วไหลจะเป็นอันตราย เพราะมันจะรวมตัวกันอยู่ที่พื้น หากมีประกายไฟขึ้นล่ะก็ ตูม!

แต่เหตุผลที่ “ไม่ใช่” ยิ่งกว่านั้นเป็นเรื่องของ “คุณค่า” และ “มูลค่า” เพราะ LPG เป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และการที่มีการลงทุนสร้างโรงแยกก๊าซขึ้นเป็นครั้งแรกที่มาบตาพุด จ.ระยอง เปิดทำการเมื่อ พ.ศ.2528 ก็เพื่อนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงและ ป้อนอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

LPG
คือพลัง
ครึ่งบกครึ่งน้ำ

ที่เรียกอย่างนี้ ไม่ใช่ เพราะ LPG ได้มาทั้ง จากการกลั่นน้ำมัน และแยกก๊าซธรรมชาติ เท่านั้น แต่ LPG ยัง เป็นเชื้อเพลิงที่ใช้งานได้ อย่างหลากหลาย กว้างขวาง ที่คนไทย ค้นเคยมากที่สุด ก็คือ **ทำกับข้าว**

ไหนจะมีการดัดแปลง เอาไปเติมรถยนต์มีข้อดี คือ บรรจุก๊าซได้มาก วิ่งได้ระยะทางไกล หน้าซ้ายยังเป็นวัตถุตั้งต้น สำหรับทำเม็ดพลาสติก ที่ใช้ในอุตสาหกรรมขึ้น รูป ตั้งแต่ เครื่องมือ แพทย์ไปถึง ไอโฟน ชั้นน้ำ ไปจนถึงชิ้นส่วน ภายในรถยนต์

จึงเป็นทั้งเชื้อเพลิง และ วัตถุดิบ แต่ไม่ว่าจะเรียกอะไร สิ่งสำคัญอยู่ที่การใช้ ประโยชน์ให้สอดคล้อง กับคุณค่าที่แท้จริงของ มันนั้นแล และต้องไม่ลืมด้วยว่า เรายังมีหน้าที่ที่ต้อง ประหยัดเพื่อให้คน รุ่นลูกได้มีโอกาสใช้ เหมือนกับเรา

แต่ระยะเวลาร่วมๆ 30 ปี ที่เราใช้ LPG ทำกับข้าว นับว่านานจนค้นเคย และ กลายเป็นการ “ผูกติด” จนกลายเป็นเชื้อเพลิงหลักชนิดเดียวในครัวเรือน ซึ่งในแง่การจัดการพลังงาน ถือว่าไม่ค่อยดีนัก

จากวัตถุดิบป้อน อุตสาหกรรม กลายมาเป็นก๊าซหุงต้ม เรื่องวุ่นๆ กำลังจะ เกิดขึ้นแล้ว

LPG ชวนรู้

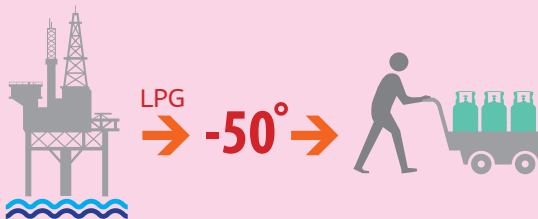
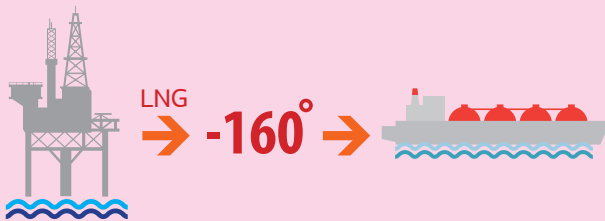

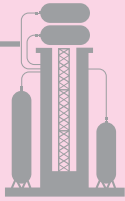
ชื่อ LPG ที่ย่อมาจาก Liquefied Petroleum Gas เป็นการบอกกระบวนการทำงานถึงสองขั้นตอน คือจากการกลั่นน้ำมันดิบ (หรือแยกก๊าซธรรมชาติ) ก็จะได้ก๊าซปิโตรเลียมและโพรเพน ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงชนิดเบา เช่นเดียวกับน้ำมันเบนซิน

แต่ที่นี้ เจ้าสิ่งที่ได้มานั้นอยู่ในรูปของก๊าซ มันจัดเก็บยาก เขาก็เลยใช้ความรู้เคมี ฟิสิกส์ ในเรื่องคุณสมบัติของธาตุ และทำให้มันเปลี่ยนสถานะเป็นของเหลวด้วยการให้ความดันซึ่งก๊าซที่ได้ก็จะควบแน่นและเก็บลงถังเอาไว้ใช้ เวลาขนส่ง ก็ส่งในรูปของเหลว เก็บอยู่ในถังระบบปิด เวลาใช้ก็เปิดวาล์ว เจ้าของเหลวที่ว่าเมื่อออกมาสู่แรงดันปกติ อุณหภูมิห้องปกติก็จะ **“ระเหิด”** จนกลายเป็นไอ กลับมาเป็นก๊าซให้เราจุดไฟได้นั่นเอง ทีนี้ในกระบวนการเปลี่ยนสถานะระหว่างที่ของเหลวเป็นก๊าซมันต้องใช้พลังงานจึงทำให้อุณหภูมิลดลง ระวังหรือถึงก๊าซ จึงเย็น

ของเหลวเหมือนกัน แต่ LPG ไม่ใช่ LNG

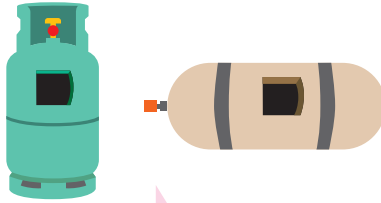
ชื่อเต็มๆ จากตัวย่อของ **LPG - Liquefied Petroleum Gas** ในภาษาไทย คือ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว แปลง่ายๆ ว่า ทำก๊าซจากปิโตรเลียมให้เป็นของเหลว แต่อย่าสับสนกับก๊าซธรรมชาติเหลว หรือ **LNG - Liquefied Natural Gas** ซึ่งเกิดจากการนำก๊าซธรรมชาติ ไปผ่านกระบวนการด้วยความเย็นที่ต่ำมาก จนเปลี่ยนสถานะเป็นของเหลว เพื่อให้สะดวกในการขนส่งในปริมาณมาก เป็นระยะทางไกลๆ LNG เป็นค่าแพงจะไต่ยืนกันไม่กี่ปีมานี้เอง

LNG นั้น คือปิโตรเลียม ที่มี “มีเทน” เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน เจ้า LNG นี้ ก็คือก๊าซธรรมชาติที่ผ่านโรงแยกก๊าซเอาส่วนผสมอื่นๆ ออกไปแล้ว เหลือแต่มีเทน ซึ่งอยู่ในรูปก๊าซที่อุณหภูมิห้อง ก๊าซนี้มีคุณสมบัติติดไฟดีเหมือนกัน แต่ข้อเด่นก็คือมีความหนาแน่นน้อยมากๆ ในบรรยากาศปกติ มันบางเบาแค่ไหนถึง 1% มันจึงเอาไปใช้งานไม่ได้ วิธีการใช้งานก็ต้องอัดให้หนาแน่นจนพอจะเป็นเชื้อไฟ ฉะนั้นวิธีส่งขายที่สะดวกที่สุดก็คือ ต้องส่งไปตามท่อที่หนาแน่นเท่านั้น แต่ครั้งประเทศไกลๆ อาจจะใช้งบลงทุนสร้างท่อส่งไปให้คงไม่คุ้ม ก็เลยต้องหันมาหาวิธีเก่าคือเปลี่ยนสถานะมันเสีย แต่ก๊าซมีเทนมีจุดควบแน่นที่อุณหภูมิ -160 องศาเซลเซียส ซึ่งต่ำกว่า LPG ที่ -50 องศาเซลเซียส ซึ่งแปลว่า ต้องใช้พลังงานในการทำให้มันเป็นของเหลวสูงมากจึงมีต้นทุนพอควร มันจึงทำได้เฉพาะการส่งให้ลูกค้าที่ซื้อปริมาณมากๆ เท่านั้นจึงจะคุ้ม และเมื่อส่งใส่เรือไปขึ้นท่าที่ประเทศลูกค้า ทางนั้นก็ต้องมีโรงเปลี่ยนสถานะให้กลับมาเป็นก๊าซแล้วจ่ายไปตามท่อเหมือนเดิม

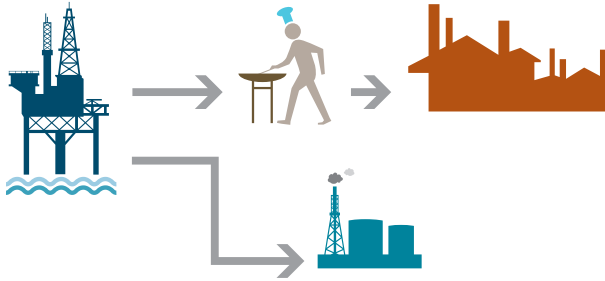
ถ้าจะเติมรถ LNG ก็ต้องเก็บในรูปก๊าซในที่ปิด ซึ่งก็คือ
ถังแรงดันสูงขนาด 2900 - 3600 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว (psi)
หรือ แรงดันมากกว่า 300 เท่า ของถังที่ใส่ LPG

ด้วยเหตุนี้ เชื้อเพลิงทั้งสองตัว แม้จะเหลวเหมือนกันแต่ก็
ต่างกันมาก และเป็นเหตุผลว่าทำไม **LPG เติมน่าย**
ขายเป็นลิตร เพราะมันเป็นในรูปของเหลวเหมือนน้ำมัน
ส่วน LNG เมื่อใช้กับรถยนต์เรียก NGV

NGV เติมนยาก ขายเป็นกิโล เพราะมันต้องอัดก๊าซ
ให้หนาแน่นได้น้ำหนักตามมาตรฐาน มันจึงเติมได้ยาก
และช้า

เรื่องวุ่นๆ ของ LPG

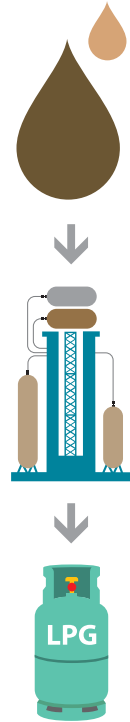

ไม่มีใครในประเทศนี้ไม่รู้จัก LPG และยิ่งคุ้นเคยกันดีในชื่อ (ที่เรียกจนเสียของ
เลยทีเดียว) ว่า **ก๊าซหุงต้ม** ทั้งที่ความจริง LPG ทำอะไรได้มากกว่าแค่ใช้หุงต้ม
ถ้าพูดให้ลึกลงไป นอกจากไม่ใช่แค่ใช้ต้มผัดแกงทอดแล้ว อาจกล่าวได้ว่า LPG
คือวัตถุดิบที่นับเป็นกระดูกสันหลังของการพัฒนาอุตสาหกรรมในบ้านเรา

แต่เรื่องราวของเชื้อเพลิงที่ดูเหมือนว่าคนทั้งประเทศคุ้นเคยกันดีนั้น กลับเป็น
เรื่องที่มีคนรู้ และเข้าใจดี้นลึกลงไปบ้างน้อยมาก เรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่
แค่สับสนแต่ยังถึงขั้นวุ่นวายเลยทีเดียว

LPG นั้นได้ทั้งจากการกลั่นน้ำมัน และการแยกก๊าซธรรมชาติ ก่อนหน้าปี 2528 เราได้ LPG มาจากการกลั่นน้ำมันดิบเท่านั้น และปริมาณความต้องการ ก็ไม่ได้มากมายอะไร ครั้นเมื่อมีการสำรวจพบก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย (มีการสำรวจพบตั้งแต่ปี 2516 มาตกลงราคากับผู้รับสัมปทานต่างชาติที่ผ่านมาถึงปี 2524) การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)

ซึ่งมุ่งปรับตัวไปสู่การพัฒนายุคใหม่ ในรายละเอียดมีการมุ่งเปลี่ยนประเทศ ไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เพราะมีแหล่งพลังงานของตัวเองที่นำมาใช้ป้อนโรงไฟฟ้าแทนน้ำมันเตา ซึ่งราคามีแนวโน้มว่าจะขยับสูงขึ้น และที่สำคัญเป็นเชื้อเพลิงที่ต้อง **“นำเข้า”** นอกจากโรงไฟฟ้าแล้ว เอกชนรายใหญ่ที่ต้องใช้พลังงานความร้อนมาก ในอุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ก็ให้ความสนใจด้วยเช่นกัน

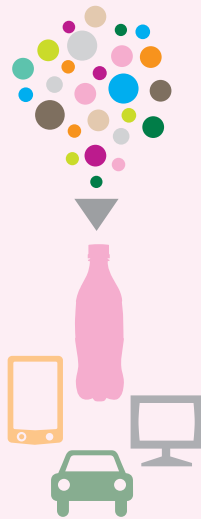

ก่อนจะมีการลงทุนสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติขึ้นเป็นครั้งแรก ก๊าซธรรมชาติที่ขุดได้ถูกส่งตรงไปเป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าเลย รู้ทั้งรู้ว่า เป็นการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่าเพราะก๊าซธรรมชาตินั้น เปรียบได้กับไม้สัก แม้จะส่งไปเผาเป็นฟืนได้ทั้งต้น แต่แค่คิดก็น้ำตาจะไหล เพราะไม้สักมีคุณค่ามากกว่านั้น ทั้งใช้ปลูกสร้างบ้าน ผลิตเฟอร์นิเจอร์ ส่งเสริมให้เกิดศิลปะหัตถกรรม ถ้าหากดีๆ เราส่งแค่ปีกเปลือกไม้ไปเป็นเชื้อเพลิงก็พอ แต่การจะทำอย่างนั้นได้ ก็ต้องลงทุนสร้างโรงงานแปรรูป และวัตถุดิบที่ได้ก็ต้องมีตลาดรองรับ

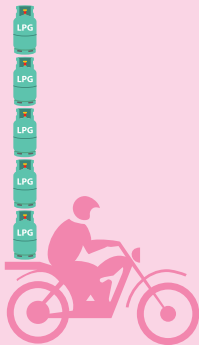
ด้วยเหตุนี้ เราจึงลงทุนสร้างโรงแยกก๊าซธรรมชาติเป็นครั้งแรกในปี 2528 ดำเนินการโดย ปตท. และก็ดังที่รู้ว่า อะไรที่เป็นครั้งแรก ก็ย่อมต้องยากทั้งนั้น แต่ถ้ากลัวความยาก เราก็จะพลาดประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะก้าวไปสู่อนาคต

การตั้งโรงแยกก๊าซธรรมชาติจึงถูกคิดมาแล้ว
อย่างดี และมองออกไปไกล การแยกก๊าซฯ ไม่เพียง
ได้ก๊าซมีเทนป้อนโรงไฟฟ้า และโรงงานอุตสาหกรรม
ยังได้สิ่งที่เรียกว่า LPG ด้วย ถ้าไม่วางแผนรองรับ
แต่เนิ่นๆ ของดีๆ ชนิดนี้ก็จะเสียเปล่า ซึ่งตามแผน
นั้น จะป้อน LPG ให้กับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี หรือ
เรียกง่ายๆ ให้เข้าใจก็คืออุตสาหกรรมเม็ดพลาสติก
ที่เป็นพื้นฐานในการผลิตสินค้าทุกอย่างในชีวิต
ตั้งแต่ขวดน้ำดื่ม ถึง กาละมังไปจนถึงเครื่องใช้ไฟฟ้า
ชิ้นส่วนรถยนต์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ โทรศัพท์
มือถือ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

แต่ด้วยเหตุที่โรงแยกก๊าซธรรมชาติ โรงแรกเปรียบเหมือน “ผู้มาก่อนกาล”
เพราะบรรดาอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ยังขึ้นได้ไม่หมด LPG ที่ผลิตได้จึงมีเหลือๆ
ประจวบกับในช่วงเวลานั้น รัฐบาลเห็นปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเป็นเรื่องใหญ่
และคิดว่า ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการตัดไม้มาทำถ่านทำฟืนของชาวบ้านใน
ชนบท รัฐบาลจึงหันมาส่งเสริมให้ใช้ LPG เป็นเชื้อเพลิงหุงต้มโดยชี้ให้เห็นข้อดี
ก็คือ ใช้สะดวก ให้ความร้อนดี ราคาไม่สูง เพราะน้ำมันในยุคนั้นตกบาร์เรลละ
20 กว่าเหรียญสหรัฐเท่านั้น ค่าเงินบาทของเราก็อยู่ที่ 25 บาท ต่อ 1 เหรียญ
สหรัฐ ราคาจึงไม่เป็นภาระ หรือหากจะเป็นรัฐก็คิดว่า คงไม่มากไม่มายอะไร
จึงมีแนวคิดในเรื่องการกำหนดราคา และให้การอุดหนุน

ผ่านไปเพียงไม่นาน
การใช้ LPG บรรจุกัง
ก็ขยายตัวในภาคครัว
เรือนไปอย่างรวดเร็ว
และควบคุมได้ยาก
ทุกคนใช้กันเพลิน โดย
ไม่เคยรู้ว่า LPG ตาม
แผนเดิมนั้น มันไม่ได้ถูก
ผลิตขึ้นมา เพื่อให้ใช้เผา
เป็นเชื้อเพลิงนั้นข้อหนึ่ง
อีกข้อที่เป็นปัญหาก็คือ

การใส่ถังแล้วขับไป
ชนมาเป็นการเริ่มต้น
ที่ผิดอย่างใหญ่หลวง
เพราะปริมาณการ
ใช้ LPG ที่คุ้มค่า และ
มีอนาคต จะต้องมา
จากการสร้างระบบท่อ
ที่ดี ไม่ใช่ชนใส่ท้าย
มอเตอร์ไซค์ทีละ 5 ถัง
หรือปล่อยให้รถบรรทุก
แก๊สขนาดใหญ่แล่น
ผ่าเมือง และเราก็เคย
เกิดอุบัติเหตุร้ายแรง
บนถนนเพชรบุรีมาแล้ว
เมื่อปี พ.ศ.2523 การส่งเสริม
ให้ใช้ LPG ในระยะ
แรก แม้จะทำให้ LPG มี
ที่ไป แต่มันก็ได้ส่งผลต่อ
อนาคต....

อันตรายนั้นก็เรื่องหนึ่ง
ประการต่อมาก็คือ
ทำให้การส่งเสริมเรื่อง
พลังงานหมุนเวียน และ
พลังงานทดแทนที่เหมาะสม
กับท้องถิ่น หยุตชะงัก
ลงโดยสิ้นเชิง แม้แต่ชาว
เขาบนดอยยังชน LPG
ขึ้นไปใช้ที่บ้านตัวเอง
ซึ่งหมายความว่า
เราสูญเสียเชื้อเพลิงใน
การขนส่ง LPG ไป
มหาศาลด้วยทั้งๆ ที่ตัว
มันถูกนำมาใช้เพื่อ
เป็นทางเลือก

เมื่อ LPG ได้กลายเป็น “ก๊าซมหาชน” ไปแล้ว นโยบายด้านราคา กลับยังคงดำเนินอยู่โดยไม่มีเปลี่ยนแปลง เพราะมันได้กลายเป็นสินค้าการเมืองไปเต็มรูปแบบ จากเดิมที่ราคาไม่สูงมาก ยังล้าไปกับราคาน้ำมันดิบและน้ำมันเชื้อเพลิงในตลาดโลก เพราะรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ.2522 กำหนดราคาขายในประเทศเป็นราคาเดียวกับราคากลาง หรือราคา CP (Contact Price ซึ่งในบ้านเรา อ้างอิงราคาจากปิโตรมิน (Petromin) ซึ่งเป็นราคาก๊าซ LPG ของตะวันออกกลางเป็นต้น) ในยุคที่ราคาน้ำมันดิบอยู่ที่ 20 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาร์เรล เวลาผ่านมากกว่า 30 ปี ราคาน้ำมันฟู่ทะยานเป็นติดจรวดขึ้นมาเป็นบาร์เรลละร้อยกว่าเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 5 เท่าของเมื่อ 3 ทศวรรษก่อน แต่ราคา LPG ยังเท่าราคา CP ของเมื่อก่อน คือตันละ 333 เหรียญสหรัฐฯ เช่นเดิม

ที่เป็นเช่นนี้ ก็มีเหตุผลหนึ่งคือ เกรงประชาชนจะเดือดร้อน เพราะสัดส่วนการใช้มากที่สุดอยู่ที่ภาคครัวเรือนถึง 42% ให้ความร้อนในภาคอุตสาหกรรม 11% ภาคขนส่ง 14% และภาคปิโตรเคมี 33%

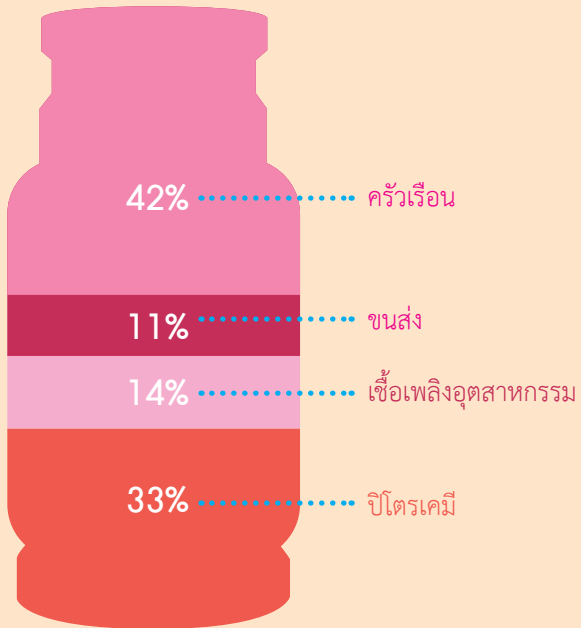
แต่ที่ในภาคปิโตรเคมี ไม่มีปัญหาเรื่องราคากับเขาก็เพราะว่า ใช้ราคาลอยตัวที่มาจากราคาเม็ดพลาสติกในตลาดโลก จึงเป็นอีกตลาดหนึ่งไปเลย และโดยปกติจะมีราคาที่สูงกว่า LPG ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง

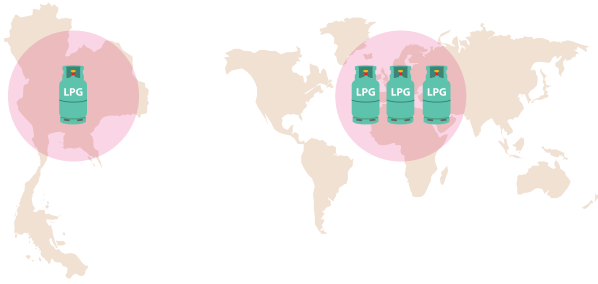

LPG ชวนรู้

สัดส่วนการใช้ LPG

ข้อมูลปี 2554

มาถึงวันนี้ จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่เคยมีมาแต่เดิมว่า LPG มีไว้เพื่อตั้งต้นผลิตสินค้าอุตสาหกรรมจะ ไม่ได้มีไว้เพื่อเอาไปเผา

และที่สำคัญก็คือ การกำหนดราคาที่เป็นนโยบายของรัฐที่ปล่อยไว้นานเกินไปได้ทำให้เกิดความเข้าใจไปว่า **LPG เป็นของถูก** เพราะบ้านเราขายถูกกว่าที่เขายกกันจริงๆ ทั่วโลกถึง 3 เท่าก็ได้ทำให้เกิดปัญหาหาลูกกลมต่อมา คือ มีรถยนต์หันมาใช้ LPG เป็นเชื้อเพลิงเพิ่มมากขึ้น ตัวเลขนี้เห็นชัดขึ้นนับแต่ปี 2551 เพราะส่วนต่างราคา LPG ถูกกว่าน้ำมันเบนซินถึงเกือบ 20 บาทต่อลิตร

ไม่กี่ปีก่อนหน้านี้ เราสามารถส่งออก LPG ในปริมาณมากมาตลอด เพราะเราได้ LPG ทั้งจากโรงแยกก๊าซธรรมชาติ และโรงกลั่นน้ำมันหลายโรง ปริมาณการใช้ในประเทศในทุกภาคส่วนก็ไม่ได้ขยับเพิ่ม จึงผลิตได้พอใช้ในประเทศ แต่นับจากปี 2551 เป็นต้นมาตัวเลขการใช้งานกลับเพิ่มขึ้น จนในเดือนเมษายน 2551 เราต้องนำเข้า LPG เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และที่น่ากังวลก็คือ ปริมาณการนำเข้ามีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นด้วย

และต้องไม่ลืมด้วยว่า เรานำเข้าในราคา ต้นละ 900 กว่าเหรียญฯ เพื่อมาขายในประเทศในราคาควบคุมต้นละ 333 เหรียญฯ !

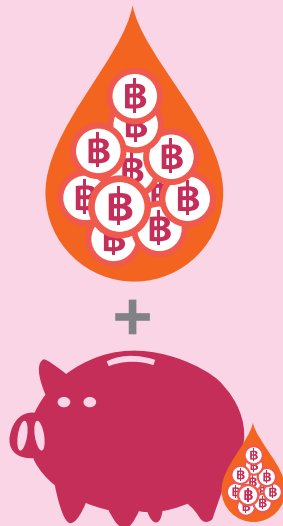

ของถูก... ก็น่าจะดีสำหรับ ชาวบ้านไม่ใช่หรือ?

ถ้ามองถึงเงินในกระเป๋าของเราเองก็ดูเหมือนว่าน่าจะดี แต่ความจริงแล้ว การกำหนดราคาที่ไม่สะท้อนภาวะการซื้อขายที่เป็นจริงนั้น มีผลเสียมากกว่า...

สิ่งที่ผู้ซื้ออาจไม่รู้ก็คือ ของราคาถูกกว่าทุนเป็น การทำลายโอกาสของการแข่งขันให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์

นี่ยังไม่ได้รวมถึงเรื่องราคาจริง เมื่อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งขายต่ำกว่าราคาที่เป็นจริง ไม่ได้แปลว่า สินค้าชนิดนั้นมีราคาถูกแต่หมายความว่า จะต้องมีคนบางคน หรือหลายๆ คนจ่ายเงินล่วงหน้า เพื่ออุดหนุน ไม่ว่าจะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม และในกรณีของ LPG ก็คือ **กระปุกอูมสินหมูแดงตัวเดิม - เงินกองทุนน้ำมัน**

การชดเชย ราคา LPG และปัญหาไม่สิ้นสุด

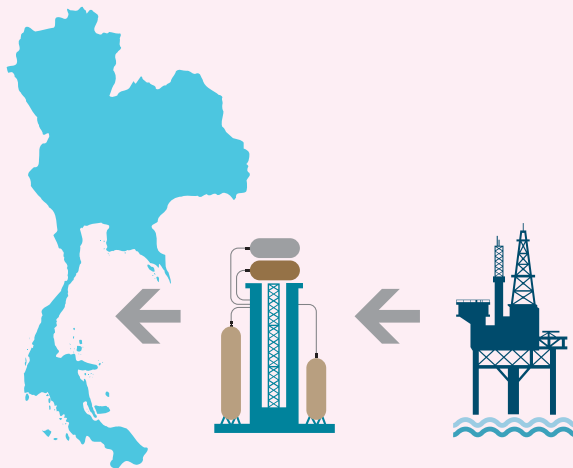

กรณีของ LPG นั้น ปตท. ไม่ใช่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดโดยตรง เพราะ ปตท. เป็นเพียงผู้จัดหาเพื่อกระจายไปยังผู้ประกอบการ อื่นๆ เจ้า เพื่อนำออกจำหน่ายตามราคาที่รัฐบาลกำหนด ถ้าราคาที่ได้มาแพงกว่าที่ขายไป รัฐบาลจะชดเชยให้กับ ปตท. การทำความเข้าใจในเรื่อง LPG จึงไม่ใช่ความพยายามผลักดันให้ ขึ้นราคา แต่เป็นการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นตามหน้าที่ของ **หน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย** ให้สร้างความมั่นคงด้านพลังงานต่างหาก

ต้องย้ำอีกครั้งว่า LPG ได้ทั้งจากการกลั่นน้ำมันดิบ
(อย่าลืมว่าโรงกลั่นในเมืองไทยไม่ได้มี ปตท. เป็นเจ้าของเพียงเจ้าเดียวนะ)
และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ

ต้นทุนราคาจึงแตกต่างกันออกไป

LPG ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบมีต้นทุนราคาสูงกว่าโรงแยกก๊าซฯ เพราะคิดตามราคาน้ำมันดิบที่เกือบทั้งหมดที่ใช้อยู่ร่วมๆ 90% ในบ้านเราต้องนำเข้าที่ขุดได้เองจากแหล่งลานกระบือ และน้ำพองนั้นเป็นเพียงเล็กน้อย

ส่วนก๊าซธรรมชาติ เรามีของเราเองต้นทุนจึงต่ำกว่า
อย่างไรก็ตาม แม้ LPG จะมาจากต้นทุนที่ต่างกัน
แต่ระบบกลไกราคาในตลาดโลกก็ยังคงอิงราคากลาง
ที่เป็นมาตรฐานไม่ว่าต้นทุนของเราจะถูกหรือแพง

เว้นไว้ก็แต่ว่า การซื้อขายภายในประเทศที่รัฐบาล
เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านราคา และอุดหนุน
ส่วนต่างในกรณีที่เกิดการขาดทุนจากราคาต้นทุน
สูงกว่าราคาขาย ในรูปสวัสดิการของรัฐ

เรื่องวุ่นๆ งงๆ
ของการส่งออก
และโอเปค

มีการแสดงความกังวลเกิดขึ้นผ่านสื่อต่างๆ ในเรื่องราคาน้ำมัน และการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงของบ้านเรา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องมาถึงเรื่อง LPG และยังสะท้อนให้เห็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปมากทีเดียวในธุรกิจกลั่นน้ำมันดิบ

ความกังวลที่ว่า เขาเขียนไว้ดังนี้

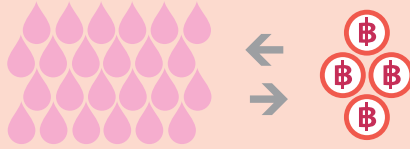
.... ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อเมื่อไทยแลนด์ ได้กลายเป็นดินแดนแห่งการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงขายชาวโลกถึง 220,000 บาร์เรลต่อวัน แสงบูรณ์ซึ่งทำได้แค่ 200,000 บาร์เรล / วัน ติดอันดับผู้ส่งออกน้ำมันเบอร์ 33 ของโลก แซงหน้ากลุ่มโอเปคบางประเทศด้วยซ้ำไป น้ำมันขายกันเอง ราคามันไม่ตีเหมือนส่งออกขายชาวโลกหรือไร ถ้าไม่หวังทำราคาส่งออกไปขายเมืองนอก คนไทยก็คงไม่ต้องทนใช้น้ำมันราคาแพง และในบ้านเราก็คงมีน้ำมันราคาถูกเป็นอันดับต้นๆ ของโลก

ประเด็นที่พูดถึงนี้ ย่อมหมายถึงการส่งออกน้ำมัน
เชื้อเพลิง ไม่ใช่ น้ำมันดิบอย่างแน่นอน เพราะเรา
ไม่มีบ่อน้ำมันมากพอที่จะส่งออก

และหากพยายามทำความเข้าใจต่อไป ก็จะเข้าใจ
เรื่องน้ำมันเชื้อเพลิง และ LPG ด้วยเพราะทั้งหมด
ล้วนเป็นผลผลิตที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบ

ความจริงนั้นโรงกลั่นทุกโรงไม่สามารถกำหนดชนิด
ของผลผลิต หรือ yield จากการกลั่นให้สอดคล้อง
กับปริมาณความต้องการของตลาดในประเทศได้
ทั้งหมด แม้จะออกแบบหอกกลั่น หรือเลือกแหล่งของ
น้ำมันดิบที่ให้ผลผลิตใกล้เคียงกับที่ความต้องการมากเพียง
ใดก็ตาม ประเทศนี้ ดีเซลขายดี ก็จะมีแต่ดีเซล
ออกมาล้นๆ ไม่ได้ เมื่อกลั่นน้ำมันดิบ ก็จะได้
ผลผลิตเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดต่างๆ จากชนิดเบา
ไปหาหนัก

ในเมืองไทยนั้น มีปริมาณการใช้น้ำมันดีเซลสูงกว่าเบนซิน ประมาณ 2 เท่า ด้วยเหตุนี้ เมื่อโรงกลั่นต้องกลั่นน้ำมันดีเซลให้เพียงพอต่อปริมาณความต้องการ ก็หมายความว่า ต้องซื้อน้ำมันดิบมากล้นมาก และแน่นอนก็จะมีน้ำมันเชื้อเพลิง ชนิดเบาอื่นๆ เหลือมากด้วย น้ำมันเชื้อเพลิงส่วนที่เหลือมากเกินไปเกินความต้องการ ในประเทศ จะทำอย่างไร ก็ต้องนำออกขายต่างประเทศ ไม่เช่นนั้น ก็จมทุน และยังต้องลงทุนเพิ่มเพื่อหาที่เก็บ ซึ่งต้องใช้เงินมหาศาล

การส่งเสริมให้เกิดโรงกลั่นขึ้นในประเทศนั้น เป็นวาระแห่งชาติในยุคหนึ่ง เพื่อสร้างความมั่นคงด้านพลังงานลดการพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันสำเร็จรูป เพราะในอดีตเราเคยเผชิญปัญหาน้ำมันเชื้อเพลิงขาดแคลนมาแล้วหลายครั้ง การมีโรงกลั่นเองทำให้เรามีเวลาพอที่จะรับมือวิกฤติการณ์ด้านพลังงานได้เอง เพราะการสต็อกน้ำมันดิบของเราเองได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าเป็นการสร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำให้กับนักลงทุนด้วยการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะต้นทุนไม่มีทางสู้ประเทศที่เป็นเจ้าของบ่อน้ำมันใหญ่ๆ ได้อยู่แล้ว

แต่รายได้จากโรงกลั่นนั้นมาจากตลาดในประเทศเป็นหลัก เมื่อเหลือจึงส่งขาย และด้วยเหตุนี้เอง กลไกราคาที่ขายในประเทศ ต้องจูงใจ และมีกำไรพอให้โรงกลั่นอยู่ได้

การกลั่นน้ำมันมากจนมีส่งออกมากกว่าประเทศที่มีแหล่งน้ำมันเอง ไม่ใช่เรื่องน่า
ดีใจ เพราะมันหมายความว่า เราต้องนำเข้าน้ำมันดิบในปริมาณที่มากกว่าน้ำมัน
เชื้อเพลิงที่กลั่นได้ ยิ่งในบ้านเราไม่มีแหล่งน้ำมันดิบแหล่งใหญ่เป็นของตัวเอง
สัดส่วนการนำเข้านั้นมากถึงเกือบ 90% จึงไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ เพราะตัวเลข
นี้ฟ้องว่า เราใช้เชื้อเพลิงกันอย่างฟุ่มเฟือย

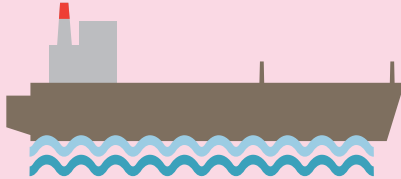
การอ้างตัวเลขการส่งออกเปรียบเทียบกับกลุ่มเอเปค เป็นประเด็นที่ไม่สอดคล้อง
กับความเป็นจริง เพราะการส่งออกที่เกิดในบ้านเรา เป็นการหารายได้ของ
โรงกลั่นจากน้ำมันเชื้อเพลิงส่วนที่เกินจากปริมาณความต้องการในประเทศ
การเป็นประเทศกลุ่มโอเปค ไม่ได้หมายความว่าต้องส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิง
ในปริมาณมากเสมอไป แต่ต้องดูจากการที่มีแหล่งน้ำมันดิบเป็นของตัวเอง
และมีรายได้จากการขายน้ำมันดิบ หรือมีโรงกลั่นเองทำให้ต้นทุนถูกกว่า แม้จะ
ส่งออกน้อยกว่า แต่เขาก็ทำเงินได้มากกว่าเราอย่างแน่นอน ไม่ใช่ดูจากยอด
การขายน้ำมันสำเร็จรูปที่วัตถุดิบต้องนำเข้าเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

สิ่งที่มีนัยสำคัญกว่ายอดส่งออกก็คือ ปริมาณ
การนำเข้าน้ำมันดิบต่างหาก ถ้าลดปริมาณการนำเข้า
ลงได้ ย่อมหมายถึงว่าเศรษฐกิจของเรามีความมั่นคง
เพราะพึ่งพาปัจจัยพื้นฐานจากภายนอกน้อยลง
ยิ่งสั่งซื้อน้อย แต่ส่งออกได้มากก็ยิ่งดี

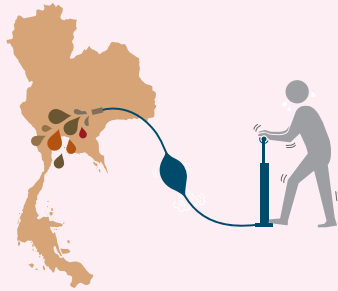
แต่นำเข้ามาก ใช้มาก
มีส่วนเกินที่ต้องส่งออกมาก
เป็นสัญญาณเตือนว่า
เราตั้งอยู่บนความไม่
สมดุลของการบริโภค

ส่งออกมาก ดีจริงหรือ

ยกตัวอย่างโดยอ้างอิงจากระบบการกลั่นของไทย
ออยล์ ที่ใช้ระบบกลั่นแบบ complex refinery ที่
พิจารณาจากปริมาณความต้องการชนิดน้ำมันเชื้อ
เพลิงในประเทศ ในกระบวนการกลั่นน้ำมันดิบ
แต่ละรอบจะได้ดีเซลรวมอยู่ในนี้ 56% ได้เบนซิน
อีก 33%

สมมติว่า แต่ละวัน ปริมาณความต้องการใช้ดีเซล
ของเราอยู่ที่ 50 ล้านลิตร เบนซินอยู่ที่ 20 ล้านลิตร

ถ้าเราถล่มน้ำมันชนิดกลาง คืดง่าย ๆ ว่าได้แค่ 50% ก็หมายความว่า เราต้องซื้อน้ำมันดิบมากล้นประมาณ 100 ล้านลิตร ต่อวัน จึงจะได้ดีเซลพอต่อความต้องการ และจะได้เบนซินออกมาด้วยอีกราว 33 ล้านลิตร แต่ทุกวัน ความต้องการเบนซินอยู่ที่ 20 ล้านลิตร ก็จะมีเหลืออีก 13 ลิตร ซึ่งโรงกลั่นก็ต้องหาทางส่งออกไปขายเอาทุนคืนเป็นเรื่องปกติ แต่การส่งออกไปขายตามราคากลางของตลาดโลกนั้น เป็นราคากลางจริงๆ ที่รวมภาระค่าขนส่งด้วย

และจากข้อมูลที่ถูกต้องถึงนั้น แต่ละวันเราส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงไปขายต่างประเทศ 2.2 แสนบาร์เรลต่อวัน ตัวเลขนี้บอกอะไรกับเราบ้าง... ถ้าคิดแบบตัวเลขกลมๆ ง่ายๆ ว่า ถ้าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ส่งออกไปเป็นเบนซิน ทั้งหมดก็หมายความว่า ยอดสั่งเข้าน้ำมันดิบของเราที่เกิดขึ้นทุกวันก็จะตกประมาณ 6.66 แสนบาร์เรลต่อวัน คิดเป็นเงินรัวไหลออกไปจำนวนมหาศาล การส่งออกไปขายมากกว่าประเทศในกลุ่มโอเปคบางประเทศ จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าภูมิใจแต่อย่างใด

เบื้องหลัง
ความยุ่งเหยิง
ด้านราคาของ LPG

แค่เรื่องของน้ำมันเชื้อเพลิงในกรณีนี้ก็ยุ่งแล้ว ปัญหาของ LPG ยิ่งยุ่งหนักเข้าไปใหญ่

เพราะราคาน้ำมัน
เชื้อเพลิงในประเทศ
ผันจากการควบคุม
ดังที่เราเรียกว่า ราคา
ลอยตัวคือเป็นไปตาม
กลไกตลาด และเหตุ
ปัจจัย บรรดาผู้ผลิตจึง
ไม่มีความจำเป็นที่จะ
ต้องส่งออกไปขายต่าง
ประเทศ เพราะราคา
ไม่ต่างกัน อีกทั้งไม่ต้อง
เผชิญกับคู่แข่งในตลาด
ที่ใหญ่กว่า แต่สำหรับ
LPG นั้น เมื่อมีพื้นฐาน
มาจากน้ำมันดิบ จึงมี
ราคาผูกติดกับน้ำมันดิบ
แต่สำหรับประเทศไทย

ราคากลับไม่ขึ้นลงตาม
น้ำมันดิบ

ในการกลั่นน้ำมันมี
หลักการลงทุนก็คือ
ผลิตผลที่ได้จากการกลั่น
แต่ละตัวจะต้องมีราคา
ขายที่ไม่ต่ำกว่าราคา
วัตถุดิบ หรืออย่างน้อย
ก็ไม่ต่ำมากจนไม่คุ้มค่า
การลงทุน หรือไม่ดึงให้
รายได้จากตัวอื่นลดลง

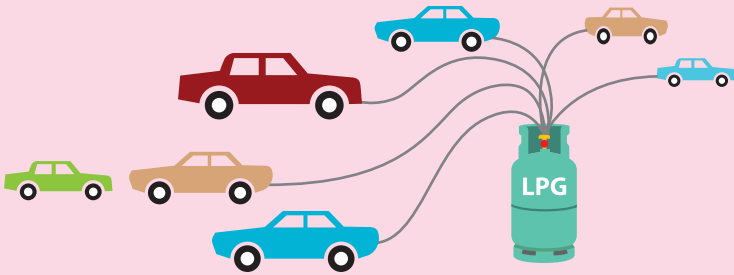
ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้ง LPG เบนซิน ดีเซล น้ำมันเครื่องบิน ไปจนถึงน้ำมันเตา
จึงมีฐานราคาที่สูงขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะราคาที่ว่านี้
ยังมีกลไกควบคุมมาจากอุปสงค์และอุปทาน ด้วยเช่นว่า ถ้าน้ำมันบางตัวมี
ปริมาณเกินความต้องการ ราคา ก็จะลดลง หรือถ้าเป็นที่ต้องการมากราคา ก็จะ
สูงขึ้นมาก เช่นกัน

เมื่อ LPG ที่ตลาดนอกประเทศมีราคาสูงกว่าที่ขายในประเทศถึง 3 เท่า
ในอดีตอาจไม่มีปัญหาเพราะเราผลิตได้จนเกินพอ มีเหลือส่งออกมาก
แต่แนวโน้มตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา เริ่มต้องมีการนำเข้าถึง 20% สะท้อน
ให้เห็นภาวะผิดปกติ ทั้งจากปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็น
ไปได้ว่า มีการรั่วไหลด้วยเหตุอื่น ซึ่งมีสาเหตุมาจากกลไกราคาที่บิดเบือน

สำหรับโรงกลั่นเอง เมื่อราคา LPG ไม่จูงใจวิธีจัดการที่ง่ายที่สุด ก็คือคิดเสียว่า LPG ที่ได้มาจากการกลั่นเป็นเชื้อเพลิงชนิดหนึ่ง เพราะราคาที่ถูุกำหนดในประเทศนั้นยังถูกกว่าก๊าซธรรมชาติด้วยซ้ำไป ด้วยเหตุนี้ LPG ส่วนหนึ่งที่ได้จากการกลั่น จึงถูกนำกลับไปใช้ประโยชน์ในโรงกลั่น ไม่ถูกนำออกมาขายเป็นเชื้อเพลิง

สิ่งที่ต้องให้ความสนใจก็คือ การกำหนดราคา LPG ให้ต่ำ ด้วยเหตุผลว่า LPG เป็นเชื้อเพลิงที่มีสัดส่วนการใช้มากที่สุดในภาคครัวเรือน จุดนี้เองได้ทำให้เกิดความลึกลับเพราะไม่เพียงภาคครัวเรือน แต่ยังมีอุตสาหกรรมไม่น้อยที่ได้เปรียบเรื่องต้นทุนจากการนำ LPG ไปใช้เป็นเชื้อเพลิงด้วย ถึงกับมีการพูดกันในหมู่นักลงทุนต่างชาติว่า LPG ในเมืองไทย เป็นเชื้อเพลิงที่ถูกที่สุดในโลก บางแห่งถึงขั้นยอมลงทุน เปลี่ยนระบบเชื้อเพลิงจากน้ำมันเตามาเป็น LPG ก็มี และแม้จะได้ตามแท้ใช้ LPG ราคาถูกไปกับชาวบ้าน แต่บรรดาผู้ประกอบการก็ไม่ได้ลดราคาสินค้าให้เราเสียหน่อย เพราะเราได้ให้โปรโมชั่นก๊าซถูกแบบไม่ได้ตั้งใจกับเขาเอง ซึ่งต้องไม่ลืมว่า LPG ราคาถูกได้นั้น เป็นเพราะการอุดหนุนด้วยเงินเก็บของส่วนรวม

ขณะเดียวกัน ในภาคขนส่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ส่วนบุคคล ก็มีแนวโน้มว่า
ได้หันมาใช้ LPG มากขึ้น เพราะราคาถูก เติบโตได้มากได้ระยะทางไกลกว่า
ไม่ยุ่งยากเหมือน NGV

ปัญหาของ LPG นับวันจึงวุ่นวายเหมือนงูกินหาง เพราะยิ่งเราบริโภคน้ำมัน
เชื้อเพลิงกันไม่บันยะบันยัง โรงกลั่นก็ต้องกลั่นมาก แม้จะรวมกับ LPG ที่ได้
จากโรงแยกก๊าซ แล้วยังไม่พอใช้ ต้องนำเข้าอีกนับแสนตันต่อปี แต่การกำหนด
ราคาที่ไม่เป็นจริง ทำให้ถูกใช้อย่างละเลย

นักวิชาการด้านพลังงาน ตลอดจนภาครัฐเอง ก็ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นนี้
และเห็นว่าปัญหาทั้งหมดมาจากการบิดเบือนราคาที่เกิดขึ้นมานาน แต่เมื่อคิด
จะปรับราคาให้สอดคล้อง ก็เกรงจะส่งผลกระทบต่อประชาชน จึงคิดหาสูตร
ที่เหมาะสมในการทำแบบค่อยๆ ปรับ จนได้ออกมาเป็นสูตรราคาในยุคหนึ่ง
เมื่อปี พ.ศ.2550

แต่เรื่องก็ชะลอออกไปเพราะเกิดเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
และถูกวิพากษ์วิจารณ์ จากกลุ่มผู้ใช้ LPG จำนวนมาก

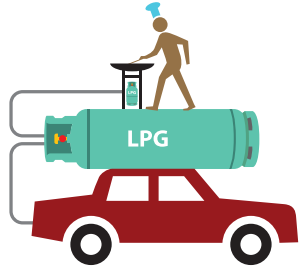
อย่างไรก็ตามการคิดราคา LPG ในประเทศนั้น ถูกคิดกันอย่างรัดกุมเหมือนกัน ด้วยเกรงจะมีภาคประชาชนที่เคลื่อนไหวด้านคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเข้มข้น และสนใจเรื่องสงครามราคาอยู่ไม่น้อย เพราะแม้ราคากลางของ LPG จะอิงราคาน้ำมันดิบ ซึ่งมีราคาสูงถึงตันละกว่า 900 เหรียญสหรัฐฯ แต่ในบ้านเรา LPG ที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งถึง 60% มาจากโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นของที่มีเองในบ้านเรา ราคาทุนจึงถูกกว่าตลาดโลกและ ปตท. ได้ใช้องค์กรต่างชาติมาศึกษาเรื่องราคาก็ได้ออกมาที่ตันละ 450 เหรียญสหรัฐฯ จึงมีการนำราคา LPG จากโรงกลั่นประมาณ 20% มาเทียบกับ LPG ที่ได้จากโรงแยกก๊าซธรรมชาติ (และจากปี 2551 ยังมีส่วนที่นำเข้ามาเพิ่มอีก 20%) ได้ออกมาเป็นราคาที่น่าจะเรียกได้ว่า ยุติธรรม สะท้อนต้นทุนจริงของการผลิตในประเทศโดยมีแนวคิดเรื่องปรับราคาให้สอดคล้องกับต้นทุนจริงก็ทำแบบเป็นขั้นๆ ปรับไปที่ละน้อยให้ชินไปเองในที่สุด

แต่วิธีคิดตามที่ว่ามานี้ก็ยังมีปัญหาว่า อาจไปกระทบภาคครัวเรือน ซึ่งเกินครึ่งเป็นประชาชนผู้มีรายได้น้อย จึงมีเรื่องวุ่นๆ เกิดขึ้นซ้ำซ้อนขึ้นมาอีก ก็คือให้เลือกปรับราคาเฉพาะกับผู้ใช้ที่ไม่ใช่ภาคครัวเรือน

ของเหมือนกันทุกอย่าง แต่กำหนดให้ถูกแพง โดยการแบ่งกลุ่มคนซื้อ

อย่างนี้จะไม่เรียกว่าวุ่นวายได้หรือ

ก๊าซบรรจุกัง ส่งขายตามครัวเรือนก็ยังใช้ราคาควบคุมเหมือนเดิม แต่ในส่วนของที่ใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งประกอบด้วยโรงงานต่างๆ โรงแรม โรงพยาบาล สถานประกอบการขนาดใหญ่จะแตกต่างออกไป ด้วยถังบรรจุนขนาดใหญ่แบบ bounty ที่เป็นราคาใหม่ ส่วนที่ใช้เติมรถยนต์ก็กำหนดราคาใหม่จากหัวจ่าย

แนวทางการปรับราคาเช่นนี้ก็เป็นทางออกหนึ่ง แต่ก็ดำเนินไปบนความกังขาว่า จะมีปัญหาตามมา เพราะของที่ขายนั้นมีคุณภาพเหมือนกันทุกประการ แต่มีราคาต่างกันมากเกือบสองเท่า แม้ในระบบ ที่มีอยู่นั้นมีการขึ้นทะเบียนผู้ใช้ ผู้สั่งซื้อ ที่พอจะบอกจำนวนคร่าวๆ ได้ว่า เป็นผู้ใช้ในกลุ่มใดก็จริงแต่ความแตกต่างด้านราคาที่สูงมาก ก็เป็นไปได้ว่า จะเกิดการรั่วไหล หรือมีกลวิธีที่จะนำเอาของถูกมาใช้ ซึ่งน่ากังวลว่า อาจนำมาซึ่งอันตรายการระเบิดตุ้มตามขึ้นมาสักวัน เพราะการลักลอบถ่ายเทก๊าซกันเองหรือไม่

เปรียบเทียบราคา LPG รอบบ้านเรา

ไทย คิดราคา
18.1 บาท

ลาว
47.3

เขมร
40.5

เวียดนาม
47.8

พม่า
34

จีน
30

มาเลเซีย
20

ข้อมูลเมื่อ 26 มิ.ย. 55

ทางออกที่น่าจะดีที่สุด
สำหรับทุกฝ่าย
ควรจะเป็นอย่างไร

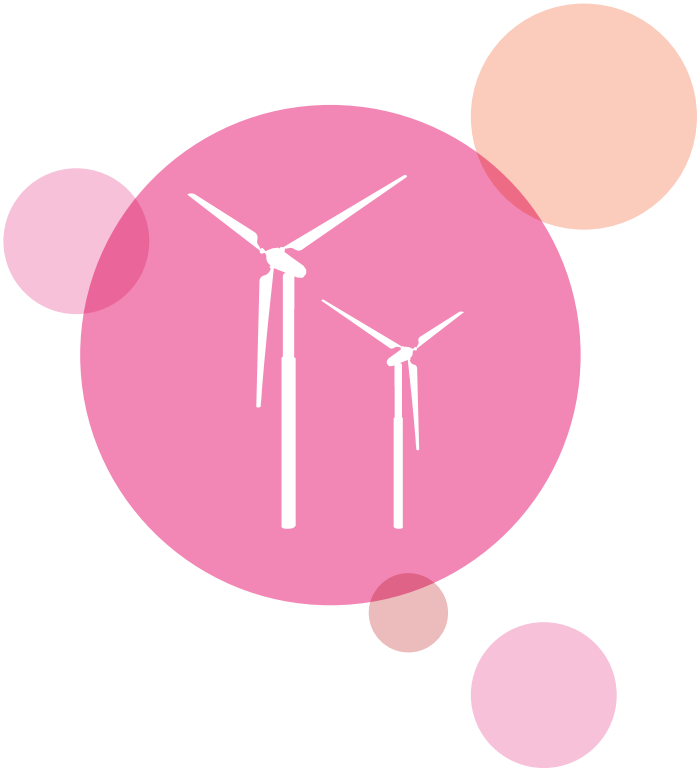

กลไกราคา เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการค้าขายในระบบทุนนิยมที่เป็นธรรม

บางครั้งการเห็นแก่ของถูกที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงก็อาจนำผลเสียหายร้ายแรงกว่าที่คาด...

และแม้จะเป็นเรื่องจำเป็น ที่รัฐบาลต้องค้ำถึงค่าครองชีพ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภาคครัวเรือนจากการปรับขึ้นราคาเชื้อเพลิง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนให้ตระหนักถึงความจริงว่า

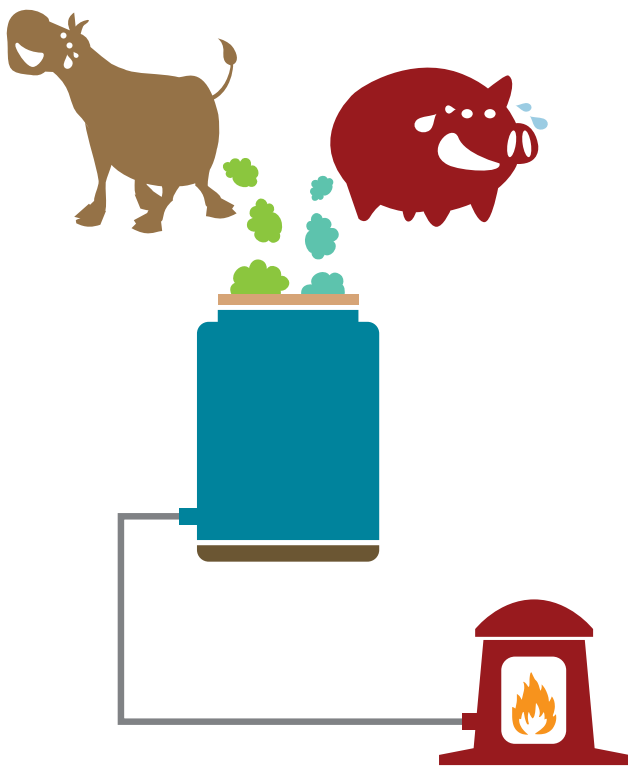
ของราคาถูกนั้นมิได้ถูก
ด้วยตัวของมันเอง
แต่ถูกเพราะการอุดหนุน
ด้วยเงินในอนาคต ย่อม
ไม่มีความยั่งยืน

และบางครั้ง ของถูกอาจแก้ปัญหาได้ เพราะทำให้ทุกคนใช้ไปโดยไม่คิด หรือไม่ต้องรับผิดชอบอะไร **ใช้จนลืมไปว่าในโลกทุกวันนี้ไม่มีแหล่งซื้อเพลิงราคาถูกอีกต่อไป**

การปรับราคาเพื่อสะท้อนต้นทุนจริง ยังแสดงให้เห็นความจำกัดของทรัพยากร และช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดค้น **พัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียน**ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง

ในโลกนี้ไม่มีอะไรได้มาฟรีๆ ในเมื่อเรามีนโยบายอุดหนุนด้านราคาซื้อเพลิงให้มีราคาถูก แต่ก็อาจทำให้เราพลาดโอกาสที่ดีในการสร้างบรรยากาศของการแข่งขันคิดค้นแหล่งซื้อเพลิงหมุนเวียนอื่นๆ ที่นำมาทดแทนได้ เช่น บ่อหมักก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ ที่เริ่มมีการพัฒนาประสิทธิภาพมากขึ้นในภาคชุมชนเอง หรือแม้แต่ในเมืองก็เริ่มมีเจ้าของสถานประกอบการบางแห่ง เช่น โรงแรม หอพัก ใช้บ่อปฏิจุลมาเป็นวัตถุดิบในการหมักก๊าซชีวภาพ เพื่อเป็นเชื้อเพลิงทางเลือก ซึ่งแนวทางเหล่านี้ มีโอกาสพัฒนามากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่หากได้รับส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง

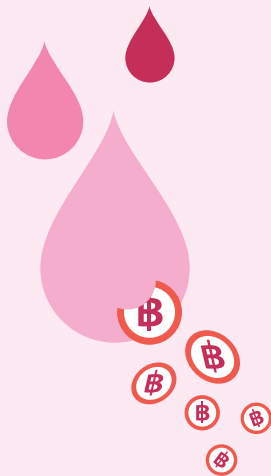
หรือการพัฒนาเตาเชื้อเพลิงประสิทธิภาพสูงที่ใช้เศษวัสดุทางการเกษตร ก็สามารถทำให้เกิดขึ้นได้จริง และเริ่มมีการเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง พร้อมๆ กับแนวคิดเรื่องชุมชนพึ่งตนเอง

ก็แทนที่เราจะช่วยเหลือชาวบ้านด้วยการเอาปลาไปให้ ทำไมเราหันไปลงทุนสอนวิธีจับปลาด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมกับชีวิตของเขาเอง วิธีนี้จะไม่ยั่งยืนดีกว่าหรือ

และเรื่องที่ว่ามานี้ หากคิดอย่างรวบรัดเข้าสู่แก่นแกนที่แท้จริง ก็แค่การเผาเชื้อเพลิงให้เกิดความร้อนที่เพียงพอในการปรุงอาหารเท่านั้นเอง หากส่งเสริมให้เกิดการใช้เชื้อเพลิงทดแทนได้อย่างกว้างขวาง ก็จะลดปัญหาการผูกขาดตัวเองไว้กับเชื้อเพลิงเพียงอย่างเดียว และข้อถกเถียงด้านราคา ก็จะไม่ใช่ปัญหาสำคัญอีกต่อไป และเราคงไม่ต้องมาทะเลาะกันว่าก๊าซเป็นของเราเอง ทำไมต้องขายแพงๆ ให้กับคนไทยด้วยกันเพราะเรื่องราคาเชื้อเพลิงในโลกยุคนี้ ไม่ใช่ปัญหาชาตินิยม แต่เป็นเรื่องของความตระหนักใน **สิทธิ และหน้าที่**

คนไทยมีได้มีเพียง “สิทธิ” ที่จะเข้าถึงพลังงานได้อย่างสะดวก สามารถซื้อหาเชื้อเพลิงมาใช้ได้ในราคาพอสมควรแก่อัตราภาพ แต่เราทุกคนยังมี “หน้าที่ของผู้ใช้พลังงาน” ที่ต้องคำนึงถึงความมั่นคงทางพลังงานของประเทศด้วย ทุกๆ หยดของพลังงานที่ใช้ไปหมายถึงการรั่วไหลของเงินทองออกไปแล่นน้ำมันดิบกลับมา

และเชื้อเพลิงทุกๆ หยดที่ใช้ไปอย่างไม่คุ้มค่า ก็คืออนาคตอันคลอนแคลนของลูกๆ ของเราเอง เพราะปัญหาเชื้อเพลิง ไม่ใช่ปัญหาระยะยาวอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นวิกฤติที่พร้อมจะเกิดขึ้นได้ในชั่วชีวิตของคนรุ่นเรา และผู้ที่ได้รับผลโดยตรงก็คือเด็กๆ ลูกหลานของเรานี่เอง

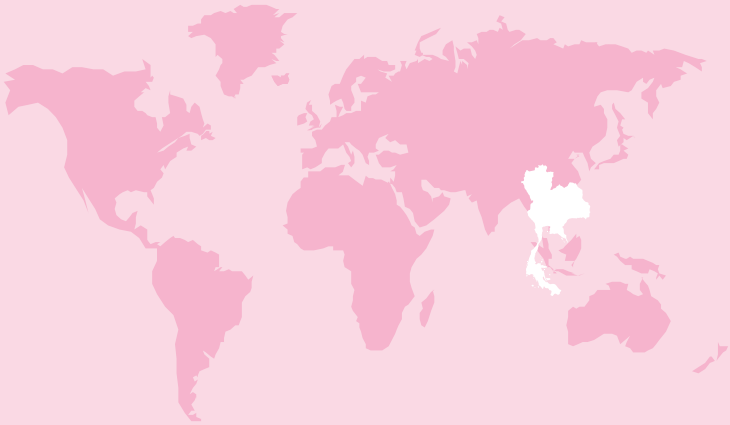

ปิดด้วยหรือที่ (รท)
ฉันจะรัก
LPG ต่อไป

ไม่ผิดหรอกจ้ะ ไม่ว่าจะเลือกใช้อะไร เพราะเชื่อเพลิง
แต่ละชนิดในยุคนี้ เป็นสิ่งที่แต่ละคนมีสิทธิที่จะเลือก
ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขชีวิตของตนเอง ไม่มีพระเอก
ผู้ร้ายในการเลือกใช้เชื้อเพลิง

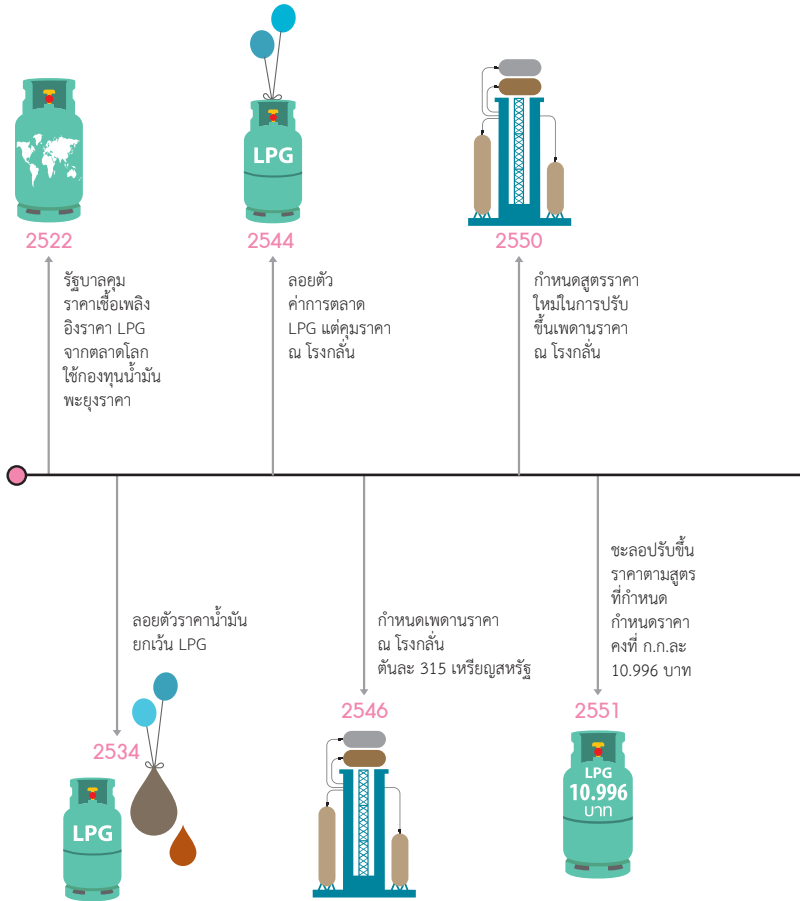
ถ้ายังรัก LPG ก็ต้องรู้ให้จริงทั้ง **ข้อดี ข้อเสีย**
กฎความปลอดภัยพื้นฐาน และเข้าใจกลไกราคา
ไม่หลงประเด็นไปว่า ของที่เคยซื้อได้ถูก จะถูกตลอดไป
หลุดพ้นจากราคาที่บิดเบือน ไม่ได้

LPG ในบ้านเรา มีสนนราคาถูกกว่าในตลาดโลกเกือบๆ 3 เท่า เป็นผลให้
มีคนอื่นที่ไม่ใช่คนไทยมาช่วยใช้ด้วยการ**แอบลักลอบเอาออกไปขาย**
นอกประเทศ รวมถึงปัญหาวุ่นๆ อีกมากที่ตามมา

แน่นอน ทุกคนมีสิทธิเต็มๆ ในฐานะผู้บริโภค ที่จะต้องได้รับความเป็นธรรมใน
ด้านราคา แต่ก็ต้องไม่ลืมหน้าที่ด้วย หน้าที่ในการไม่ปล่อยให้เงินทอง
ของประเทศรั่วไหลออกไป ทั้งๆ ที่รู้ว่าปมปัญหาอยู่ตรงไหน

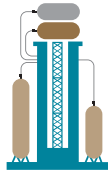
3 ทศวรรษเส้นทางราคา LPG

2551

ยกเลิกการปรับขึ้น
ราคาตามสูตรที่กำหนด
โดยใช้ราคาคงที่
ก.ก.ละ 10.996 บาท

2553

กพข.เห็นชอบ
ปรับราคา เพื่อเพิ่ม
แรงจูงใจให้โรงกลั่น
ผลิต LPG
ให้มากขึ้น

2554

ตรึงราคาภาคครัวเรือน
ถึงสิ้นปี 2555 ปรับราคาภาค
ขนส่ง เดือนละ 75 สต.
จนไปสู่ราคา LPG จาก
โรงกลั่นที่ภาครัฐควบคุม

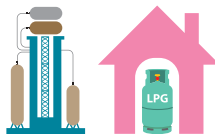
กำหนดราคาต้นทุนคงที่
ตันละ 333 เหรียญสหรัฐ

2552

ปรับราคา ในภาค
อุตสาหกรรม สะท้อนราคา
LPG จากโรงกลั่น
ไตรมาสละ 3 บาท
ต่อ ก.ก. รวม 4 ครั้ง
ตรึงราคาเฉพาะ
ภาคครัวเรือน

2554

โครงสร้างราคา LPG

ราคาควบคุมในประเทศ
ตันละ 333 เหรียญสหรัฐ
= ก.ก.ละ 10.27 + 7.93 บาท
(ภาษีสรรพสามิต ภาษีเทศบาล + กองทุน
น้ำมัน + VAT&% + ค่าการตลาด)
= 18.13 บาท/กก.

บทส่งท้าย

ทุกครั้งที่มีการปรับราคาเชื่อเพลิง มักมีกระแสพูดถึงความไม่เป็นธรรม ทั่วๆ ที่ความจริงนั้น เชื่อเพลิงบางชนิดที่มีราคาถูกก็มีปมเงื่อนเบื้องหลังที่ไม่เป็นธรรมเช่นกัน แต่เป็นเพราะเรื่องเชื่อเพลิง เป็นสิ่งที่มีรายละเอียดซับซ้อน หลายคนจึงเลือกที่จะเลิกสนใจ และหันมามองเฉพาะราคาถูกเท่านั้น

เราต้องไม่ลืมว่า ของราคาถูกนั้นสวนทางกับการประหยัดเสมอ เรื่องพลังงานก็เช่นกัน หากราคาพลังงานสะท้อนต้นทุนจริงแล้ว เราก็จะพบว่าชีวิตทุกวันนี้ห่างไกลจากคำว่าถูก และเราก็จะต้อง เริ่มต้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานกันใหม่อย่างเหมาะสม ไม่ใช่ทุกครั้งที่น่ามันเชื่อเพลิงมีราคาสูง ก็เฮไปหาเชื่อเพลิงราคาถูกกว่า

ข้อดีของการกำหนดราคาพลังงานตามต้นทุนจริง ทำให้ผู้ผลิตสามารถเพิ่มการลงทุน เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงานในโลกที่ผันผวนแทบทุกนาที การลงทุนด้านพลังงาน ไม่ได้หมายถึงขยายโรงงานหมื่นล้านแสนล้านบาทนั้น แต่ยังหมายถึงการสนับสนุนชุมชน หรือภาคประชาชนที่จะคิดค้นหาแหล่งพลังงาน หมุนเวียน หรือพลังงานทดแทนที่แท้จริง มาปรับใช้ให้เหมาะสม กับท้องถิ่น ส่วนภาคครัวเรือน ราคาจะเป็นตัวเร่งรัดให้เกิดการประหยัด และวางแผนการใช้งานให้ดีขึ้น

ในยุคที่ปิโตรเลียมลดน้อยลง และการเผชิญหน้ากับภาวะโลกร้อนเป็นวิกฤติสำคัญ เราคนไทยจะผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปได้ ก็ต้องใช้ความรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งเริ่มต้นจากการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของทุกคน และมองไปข้างหน้าอย่างสร้างสรรค์โดยปราศจากมายาคติ

รู้ทัน ต้องเข้าใจ LPG

อีกด้านหนึ่งของเหรียญ ว่าด้วยสิทธิ และหน้าที่ของคนรักพลังงาน

ตุลาคม 2555

จัดทำโดย

บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน)

www.pttplc.com